

EDITORIAL

Periodisme defectuos i eleccio de llengua

El passat 6 de febrer el *Levante-EMV* donava la noticia de que la **Conselleria d'Educacio**, despuix de distribuir-lo, havia hagut de retirar un material didactic per a l'aprenentatge de la llengua. El motiu: "Conselleria de Educación afirma que se trata de **un lote 'defectuoso' de material escolar**". Segons el periodiste, els equips directius dels centres s'han queixat de que "las palabras en valenciano están repletas de faltas de ortografía y **siguiendo las normas ortográficas inventadas por la secesionista RACV**" [les negretes son originals].

Primer. Per lo que sabem el material no te **cap defecte**, ni està trencat, ni descolorit, ni res paregut; l'unic problema es com estan escrites les paraules. Obviament, si distribuixen un material per a dependre angles, i està en frances, s'ha de retirar porque està en una atra llengua. Que es lo que ha passat ara, que el material estava en valencià i ells ensenyen catala. Afirmer que una llengua es defectuosa per comparacio en una atra reflexa l'ignorancia —o les roïnes intencions— de qui parla.

Segon. Deixant de costat que, al cap i a la fi, no hi ha cap ortografia que no siga inventada, lo cert es que les normes ortografiques de la **RACV** s'elaboraren atenent a criteris fonetics, etimologics i de tradicio escrita, mentres que les normes del **IEC** contenen no poques invencions, motivades, en bona mida, per l'obsessio fabriana per alluntar-se del castella.

I tercer. S'es **secessioniste** quan u o una entitat se separa d'un tot del que formava part, i la **Real Acadèmia de Cultura Valenciana**, fundada en 1915 en el nom de **Centre de Cultura Valenciana**, mai ha format part d'un ent superior i manco ha depes d'una entitat llingüística normativadora que no fora ella mateixa.

En definitiva, que algun mig de comunicacio si que hauria de deixar de fer articles **defectuosos** en els que utilisen conceptes **inventats** pels qui fa temps, per motius espuris, decidiren **secessionar-se** del poble valencià.

Seguint en el tema de la llengua, la "**Ilei de Llibertat Educativa**" (aprovada el passat 27 de juny) preveia la consulta als pares sobre la llengua base en la que volen que estudien els seus fills. Esta consulta telematica està tenint lloc del 25 de febrer al 4 de març.

Des del punt de vista d'un valencianiste, **l'eleccio es dificil**. Si tries "valencià" el chiquet estarà deprenint catala, al cap i a la fi una llengua prou similar com per a que servixca com a "succedaneu"; en canvi, si tries castella, el chiquet seguirà havent d'estudiar catala, encara que tindra manco assignatures en eixa llengua i, llevat que se parle en casa, la seua vida sancera la fara en castella.

Pero lo pijor, en realitat, no es que estiguen

ensenyant-los una llengua aliena, per mes que pareguda, lo pijor es que estan ensenyant-los a **despreciar la llengua valenciana**. Cinicament, des del catalanisme s'han passat la vida dient que el fet de considerar al valencià com a **dialecte** no implicava cap connotacio negativa ya que tots els dialectes son respectables, mentriments en els coleges als chiquets no els dien que lo que els ensenyen es un estandar cult que han d'usar en determinats contexts, pero que continuen parlant en casa com s'ha fet sempre, els dien que es l'única forma correcta de parlar, que sos pares i yayos no han parlat mai be i que això s'ha de corregir.

Inocular prejuins es la forma mes eficaç de manipular a la societat, i una vegada un chiquet tinga el preuji de que el valencià es roïn, simplement li sonarà mal sentir-lo i li sonarà be el catala, en la qual cosa sera mes dificil, quan madure, convencer-lo de que l'han enganyat i recuperar-lo per a la llengua valenciana.

Nosatres no aconsellem votar ni en un sentit ni en un altre en esta farsa. Siga com siga, el chiquet, en una assignatura o en deu, deprenrà catala en l'escola, i a pensar que eixa es la forma culta i elevada de parlar mentres que el valencià es incult i baix. Sera **missio de cada pare i mare** fer-li saber l'engany al que està sent somes, i transmetre-li l'autentica llengua valenciana i l'orgull de parlar-la.

Pero encara hi ha un aspecte que volem ressaltar. El catalanisme s'ha **movilissat a la desesperada** manifestant el temor d'una fugida en massa cap al castella. ¿Per qué? Duen **mes de quaranta anys** adoctrinant als chiquets en les escoles, han contat en totes les subvencions imaginables, han dominat l'educacio i la cultura des de les conselleries (en les epoques del **PSOE** i del **Botanic**; i tambe del **PP**, no tracten de negar-ho), i des dels mijos de comunicacio (**Canal 9**, a **Punt** i la majoria de la premsa). Tantes "trobades pel valencià", tants grups musicals subvencionats, tants aplecs, campanyes, correllengües..., ¿no haurien d'haver servit per a estimular el gust pel valencià? ¿No haurien d'estar tranquils sabedors de que la gent triarà en massa l'ensenyança en "valencià"?

Lo cert es que han conseguit lo contrari. Ho venen corroborant les enquestes i estudis des del principi, que el model de llengua, la forma despectiva en que la tracten de dialecte i el fet de convertir-la en un problema, fa fugir a la gent, que acaba refugiant-se en el castella. Pero els te igual porque lo unic que els importa es conseguir el fi ultim, que es la construccio dels **països catalans**, per al qual la desaparicio del valencià es nomes una etapa.

En les nostres mans, la dels valencians consents i orgullosos de ser-ho, està evitar-ho.

LA CITA

Deu oferix a totes les intel·ligències l'eleccio entre la veritat o el repos.

Ralph Waldo Emerson

SUMARI

- 1
• EDITORIAL: **PERIODISME DEFECTUOS I ELECCIO DE LLENGUA**
- 2
• CRONICA: **LA REAL ACADÈMIA DE CULTURA VALENCIANA RENOVA EL SEU ORGUE DE GOVERN**
- CRONICA: **PRESENTACIO DE RAONS DEL ROGLE 6 I NOVA PRESENTACIO D'UNS ATRÉS TITULS**
- 3
• JOCS TRADICIONALS (CVI): **LA MORRA (I)**
- LLISTAT: **ACTIVITATS CULTURALS**
- RESENYA BIBLIOGRAFICA: **LA RECUPERACIO DEL 9 D'OCTUBRE I UNES ATRÉS DATES SIGNIFICATIVES PER AL VALENCIANISME**
- 4
• PASSATEMPS
- COSES DE TUB: **SESSIO UNICA**

ACLARIMENT

Esta publicacio està redactada en les Normes d'El Puig. Encara que es una obra colectiva,

l'encarregat de la redaccio final de cada articul te llibertat per a fer-ho en la normativa d'accentuacio de la seua preferencia. Este tema es motiu de debat, pero no de divisio, entre nosatres.

La Real Acadèmia de Cultura Valenciana renova el seu orgue de govern

El passat dia 12 de febrer finalisà el seu manament la junta de govern de la **Real Acadèmia de Cultura Valenciana** que presidia el decà **Manglano de Mas** –a la que felicitem per la seua dedicació i labor – i es posava al front de la direcció un nou equip.

Formalment eixe dia es despedien uns i prenen possessió els nous membres de l'orgue de govern de l'institució científica en un acte celebrat en el Saló del Consolat de Mar de la **Llonja de València** –seu oficial de l'entitat– i que congregà a personalitats destacades de la cultura, la jurisprudència i la política valencianes.

El nou decà, **Luis Miguel Romero Villafraña**, feu un discurs interessant i compromés, en el que marcà algunes línies d'actuació. Part del parlament el feu en llengua valenciana, i aprofità no sols per a realitzar una defensa de la seua singularitat, sino que també evidencià la necessitat de la seua promoció i ús. Denuncià ademes, davant la primera autori-

tat municipal, els incompliments electorals que sobre el particular venien cometent-se des dels organismes públics. Molts pensarem en seguida en l'Ajuntament del cap i casal, que només uns dies abans havia fet públiques unes ajudes no res menys que a les “petites” empreses.

El nou decà estigué elegant, comedit, clar i ferm en la denúncia i en el posicionament de la RACV que, en temes lingüístics, seguirà en els postulats que acrediten –filològicament, historicament i sociològicament– l'autoctonia lingüística de l'idioma propi dels valencians i el dret a velar pel seu ús normatiu.

L'alcaldesa, **Mª José Catalá**, “en perfecto castellano” feu un intent de justificació

de lo que resulta ad estes altures injustificable: l'ús de catalanades en l'administració municipal. Si en castellà no hi ha errors, tampoc deuria hi haure'ls en el valencià, i després de pràcticament dos anys de govern deuria haver pres les mesures oportunes per a que no se colen estos termes ofensius i degradants, i sobre tot valencianisar el nom de la capital, puix resulta vergonyos que disponent d'informes que avalen que València se grafie com es deu, en accent agut damunt de la –e–, encara no haja fet el canvi que nos lliuraria de la vergonya mes gran que pot sofrir un ciutadà d'una urbs a la que li canvien el nom els qui neguen part del seu ser i protagonisme historic.

INSTANT DEL DISCURS DEL NOU DECA

CRONICA

Presentació de Raons del Rogle 6 i nova presentació d'uns altres títols

El **Rogle Constanti Llombart** presentava el passat dimarts, dia 18 de febrer, la seua última publicació, *La recuperació del 9 d'Octubre i unes altres dates significatives per al valencianisme*, de la que fem la pertinent ressenya en este mateix bolletí, i que constituïx el número 6 de la col·lecció **Raons del Rogle**.

L'acte tingue lloc en el Saló Constanti Llombart, en la seu de **Lo Rat Penat**, i en ell intervingue l'autor, l'historiador **Vicent Sanz i Sancho**, que fon presentat pel president del Rogle, **Juli Moreno**.

Sanz prengue la paraula per a parlar de la seua última obra, no sense fer un breu recordatori de la seua militància valencianista en la seua època estudiantil i de joventut i de la seua primera publicació, *L'obra dels primers valencianistes*, editada precisament a Lo Rat Penat, en la que s'inicià una col·lecció que conta en importants obres de temàtica diversa.

VICENT SANZ EN UN MOMENT DE LA SEUA INTERVENCIÓ EN LO RAT PENAT

Després d'esta introducció continuà en la paraula per a oferir una documentadíssima conferència sobre la

temàtica tractada en el llibre que se presentava. El seu discurs l'acompanyà en la projecció d'imatges, totes elles documents gràfics que justificaven la rellevància i significació que el **9 d'Octubre** ana adquirint en el pas del temps fins a con-

EN LO RAT PENAT. D'ESQUERRA A DRETA: PAU GINER, VICENT SANZ, ÒSCAR RUEDA I JULI MORENO

vertir-se en la festa nacional dels valencians, sempre presidida per la **Real Senyera**. **Òscar Rueda**, en representació de Lo Rat Penat, tancà l'acte.

Des del Rogle nos enorgulлим d'haver pogut

editar esta obra i deixar testimoni, ben documentat per l'autor d'eixa significació i de tantes imatges i documents que inclou la publicació i que el lector pot trobar en l'interior de les seues pàgines. Unes referències a la Festa de la Senyera de 1930 i a l'abolició dels Furs completen esta nova edició.

***

Una nova cita tingue lloc el dia 27 de febrer en la seu de l'associació **El Piló**, de **Burjassot**. El president, **Pep Barat**, saludà als assistents i donà pas a Juli Moreno, que introduï als autors.

En esta ocasió se presentaven, ademes de l'obra anterior, dos obres d'**Antoni Fontelles**: el número 5 de la col·lecció **Raons del Rogle**, de títol *Dos llums sobre Sanchis Guarner: a triar*, i una edició conjunta de l'**Institut d'Estudis Valencians i Convenció Valencianista: Els criteris idiomàtics de la Generalitat (2024)**: molt de tro i poca aigua. Dos títols, estos últims, dels que ya hem fet ressenya en números anteriors del *Rogle*.

IMAGE DE L'ACTE EN EL PILÓ

Rogle en Internet

Facebook: **Rogle Constanti Llombart**

Twitter: **@rogleconstanti**

Tots els exemplars editats fins ara estan en: www.rogleconstantillombart.com

COLABORA EN EL ROGLE

Donar difusió ad esta publicació es la millor forma de col·laborar en nosatres. També pots fer-te **soci** (36 € a l'any) o **col·laborador** (12 € a l'any), i t'enviarém a casa tots els números que es publiquen

durant l'any. I si tens voluntat de fer alguna puntual aportació econòmica, també te quedariem molt agraïts. El nostre número de conte, en **Caixa Popular**, es: **ES52 3159 0018 1926 1586 4721**

La morra (I)

Est es un joc que es coneix des de molt antic. N'hi ha qui vol vore jugadors de morra en pintures funeràries de l'antic Egipte o en Roma. Tingue i te tanta acceptació que els museus estan plens de pintures relacionades en el joc de la morra; el Museu del Prado ne te cantitats. A pesar de ser un joc d'apostes entre homens, es curiosa l'obra pictòrica *El joc de la morra* del segle XVII (1622) de Johann Liss, que representa a un home jugant en una dona. Per la roba dels personages està clar que es tracta d'habitants del regne de les Dos Sicilies.

EL JOC DE LA MORRA, JOHANN LISS, 1622. MUSEU DE HESSEN KASSEL (ALEMANIA)

Se popularisà molt entre els soldats de la Corona d'Aragó, conservant-se especialment en la província de Terol. Les maneres del joc son diferents segons el lloc a on se practica; en diverses parts del Regne de Valencia com Ademus, Sogorp o Navaixes, el ritme es mes tranquil i, inclús, pausat, pero no es aixina en Arago (Tramacastilla, Calomarde, Tremedal, Gea de Albarracín, Cella) a on es teatralisa mes i l'accio es molt mes sorollosa.

El joc recorda als actuals "chinos", pero en lloc d'usar monedes se juga en els dits.

Implica una actuació molt dinamica a on te molt que vore l'habilitat dels participants per al calcul mental rapit.

RESENYA BIBLIOGRAFICA

J.M.M

Sanz i Sancho, Vicent

La recuperació del 9 d'Octubre i unes atres dates significatives per al valencianisme

Ed. Rogle Constanti Llobart de Cultura Valenciana.
Valencia, 2024 (100 pàgines)

La recuperació del **9 d'Octubre** com a festa nacional dels valencians es l'objecte d'estudi que l'historiador nos presenta en esta publicació, en la que resalta senyes i recopila documentació, molta d'ella gràfica. L'interés de l'autor per temes valencianistes, especialment pel valencianisme de les primeres dècades del segle XX, ve de llunt i l'ha fet patent en la seua obra publicada i també en les seues col·laboracions en revistes i diaris o en la ret social Facebook. De l'obra editada mencionem el seu primer llibre *L'obra dels primers valencianistes*, editada per **Lo Rat Penat** en 1983.

La present publicació es una breu història de les celebracions de la conquesta de Valencia, especialment de les que commemoraven els centenaris de l'entrada de **Jaume I** en la capital valenciana; un relat que acaba centrant-se, en gran part, a finals del segle XIX i principis del XX, en plena **Renaixença**, època propícia per a recuperar tradicions i celebrar actes de reivindicació patriòtica. Son anys en que el protagonisme de la **Real Senyera**, la significació del dia de **sant Donis** i la commemoració del 9 d'Octubre adquirixen una transcendència identitaria, una època en que el valencianisme cultural i el polític recuperaren aquella data històrica com el dia gran de la **Pàtria Valenciana**.

El relat s'allarga fins l'últim centenari celebrat en els primers anys de la dictadura, per a passar a un altre capítol, el que agrupa unes atres dates significatives per al valencianisme com son "La festa de la Senyera de 1930" i la desfeta d'Almansa i el 29 de juny en la supressió dels Furs.

ACTIVITATS CULTURALS
MARÇ DE 2025

Trobarà mes informació dirigint-se a les respectives associacions:

GAV (Grup d'Acció Valencianista)
C/ Julià Peña, 3. 46018 Valencia C.
info@grupdacciovalencianista.com
Tel: 963 41 22 22

RACV (Real Acadèmia de Cultura Valenciana)
C/Avellanés 26. 46003 Valencia C.
Tel 963 91 69 65
Fax: 963 91 56 94
www.racv.es

Rogle

Vore informació de contacte en pàgina 2.

1 Mar (dissabte) 12 h. Seu de Valencia, tomba d'Ausias March.

HOMENAGE A AUSIAS MARCH

Lectura del poema guanyador i els dotze primers presentats al XV Certamen Poètic "Parlant en Ausias March".

+Info: **GAV**

3 Mar (dilluns)

XXXVII DIA DE LA LLENGUA I DE LA CULTURA VALENCIANES.

■ 17:45 h. Saló del Consolat de Mar de la Llonja de Valencia (c/ Llonja, 2).

ACTE D'EXALTACIÓ DE LA LLENGUA VALENCIANA

-Benvenguda i salutació del deca, Luis Miquel Romero Villafraña.

-Lectura de les activitats de la Secció de Llengua i Lliteratura Valencianes per Miquel Àngel Lledó.

-Presentació de l'obra de Voro López *Diccionari de locucions en llengua valenciana i els seus equivalents en castellà*, a càrrec d'Òscar Rueda.

-Parlament del director de la Secció de Llengua, Leopold Peñarroja: "Hora actual de la llengua valenciana (una reflexió demogràfica)".

-Clausura de l'acte

■ 20:00 h. Seu de Valencia. Capella de l'Immaculada

MISSA en memòria d'Ausias March i dels escriptors valencians difunts.

+Info: **RACV**

7 Mar (divendres) 19:30 h. Museu de la Ciutat. Pça. Arquebisbe, 3 (Accés pel carrer de la Llimera). Valencia C.

PRESENTACIÓ DE REVISTA

Solemne exaltació del número 18 de la revista **Lletrafaller**.

+Info: lletrafaller@fomentdeleslletres.com

AVIS

Ya tenim el número per a la loteria del
7 de juny de 2025,
jugem al
33152
Contacte en nosatres per a fer-se
en participacions (5 €).

PASSATEMPS

M.S.S.

Resol
l'acrostic
del
costat a
partir de
les defini-
cions.

1. Adornat, decorat, engalanat.
2. S'aplica a la persona que fa vida nocturna.
3. Territori que antigament estava baix la jurisdicció d'un comte.
4. Comunicació que s'administra als malalts que estan en perill de mort. Provisions en diners o qualsevol altra cosa necessària per al sosteniment durant un viatge.
5. Cruel, inhuma, terrible, violent.
6. Vara o bastó, fet en material noble, que utilitzaven reis i emperadors com a símbol de la seua dignitat i autoritat.

La
solucio
a peu
de
pagina.

PARAULES VERTICALS

1. Estar les aus durant un temps sobre els ous per a donar-los calor i que es desenrollen els pollets.
2. Rosegar alguna cosa les rates o uns altres animals. Marcar la pigota el rostre deixant senyals o cicatrius.

	1.	2.
1.		N
2.	I	
3.	M	
4.	I	
5.	I	
6.	P	

COSES DE TUB

Sessio unica

La vida es un misteri del que has de fer.
viure cada moment, puix els moments solen ser de...

Sessio unica.

Eren anys de joventut, a on per l'epoca que li va tocar viure n'hi havia molta moguda per tot lo Regne de Valencia; era a mitjan dels 80, en tota la "ruta del bacalao" de plena pujada; tambe, ¿per qué no dir-ho?, eren anys a on les drogues de tot tipus corrien tranquils com l'aigua dels rius en dies solejats, tranquils i sense descans, puix si se feya una batuda per part de la policia en un poble, tot era qüestió d'anar a buscar-les a un altre poble.

Aquell dissabte ja era tart, mes de les quatre de la matinalada. De sobte, se li va arribar una chicona.

—¿Qué beus? ¿Cholec de chocolate ad estes hores? ¿Qué te'n vas a dormir com a bon chic? ¡Ha, ha, ha!

—¿Tu creus? Beu i voras.

En tastar-lo se va posar a tossir, aquell *Cholec* portava la seua bona part de conyac.

A reglò seguit estaven besant-se com nomen els joves "vintanyers" saben

Fon com un somi. Ell, que no anava sobrat d'eixos encontres, ho va viure al maxí. Els amics al costat no s'ho podien creure i se morien d'enveja. Pronte tancaren la discoteca i ella se'n tornà a casa en les seues amigues;

era d'un altre poble i no va voler que ell la portara.

Quedaren per al dissabte següent.

Com a tauró que sent l'olor a sanc tot ansios li passà la semana pensant en el reencontre.

Una volta en la discoteca va anar a buscar-la; pronte la va trobar, pero ella no li feya cas; quan ell se va arribar a dir-li:

—Hola. ¿Cóm estas?, ¿cóm t'ha anat la semana?

—¿Qué nos coneguem?

—La semana passada a última hora.

—No se, a última hora sempre vaig molt posada i no, no recorde, ho sent; i fes el favor, deixa'm, no nos coneguem i ara no tinc ganes de conèixer-te.

Se va quedar un poc chafat i va malair la seua bona memoria puix, a pesar de que ell a última hora tambe anava posat, mai oblidava lo que feya. Per sort mai havia aplegat ad eixe punt.

No mes li va saber mal per les rialles dels amics, puix havia passat de ser el triomfador d'aquella semana a...

Tampoc podia llevar-se del cap aquell pensament de...

Quina llástima de no haver aprofitat mes aquella...

Sessio unica.

Josep Martínez "Tub"
cosesdetubblog.blogspot.com

Solucio:

Verticals: 1. COVAR 2. RATAR
1. ORNAT 2. NOCTAMBUL 3. COMATAT 4. VIATIC 5. ATROÇ 6. CEPTR

I RECORDA...La nostra primera paraula es **covar**. Està **covat** l'ou que ya ha rebut la calor de la lloca. L'acció i efecte de covar els ous es una **covada**. El **covador** es el lloc a on l'au cova els ous. Que te tendència a covar o que cova es **covadora**. Eix. En acabar la covada ixqueren quatre pollets.

La nostra segona paraula es **ratar**. Està **ratat** allo que està rosegat per les rates o per uns altres animals; tambe, se diu del rostre que està marcat per cicatrius de la pigota o d'una altra malaltia. Una **ratara** es una trampa per a caçar rates o ratolins; es tambe el cau o forat a on viuen estos animals. Eix. El hamster m'ha ratat un coixi vell que tenia. / No era ben paregut puix tenia la cara ratada per un acné molt sever.